

О. А. Лисенко,
кандидат філологічних наук, доцент
(Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків)
o.a.lysenko@mail.ru

ФОНЕТИЧНЕ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Статтю присвячено питанню фонетичного засвоєння студентами іношомовних слів в українській термінології. Автором розглянуто запозичення як чинник лексичної інтерференції, яка є результатом взаємодії української та німецької мов. Досліджено основні процеси фонетичного освоєння німецькомовних запозичених термінів. Виявлено, що більшість з них є частково засвоєними і містить значну кількість невластивих нашій мові звукосполучень.

Ключові слова: німецькомовне запозичення, фонетичне засвоєння, лексична інтерференція, білінгвізм, мовні контакти, українська наукова термінологія.

Постановка проблеми. На сучасному етапі процес навчання у вищих навчальних закладах динамічно розвивається, удосконалюється і вимагає нових підходів. Унаслідок великої кількості запозичень, які масово з'являються в сучасній українській термінології, гостро постала проблема вироблення чітких правил їх фонетичного засвоєння студентами під час вивчення різних дисциплін, зокрема української мови за професійним спрямуванням.

Метою нашої роботи стало виявлення особливостей фонетичного засвоєння студентами німецькомовних запозичень в українській науковій термінології. Для глибокого розгляду теми необхідно зупинитися на основних аспектах процесу запозичення іношомовних слів та їх освоєння.

Аналіз досліджень і публікацій. Ці питання цікавлять як зарубіжних, так і вітчизняних мовознавців уже досить тривалий час. З самого початку вони розглядали цей процес у зв'язку з проблемою взаємодії мов та білінгвізму. Так, наприклад, Г. Пауль [1: 460] вважав, що запозичені слова закріплюються у мові після деякого мінімуму взаємного контакту суміжних мов і аналіз запозичень повинен починатися з дослідження поведінки білінгва.

Основи сучасної теорії мовних контактів та білінгвізму були закладені У. Вайнрахом та Е. Хаугеном, які вперше чітко сформулювали основні поняття та положення цієї галузі мовознавства. Проте, як справедливо зазначає А. Карлінський [2: 4], ідеї цих дослідників за останні роки не отримали подальшого розвитку і не відповідають рівню розвитку сучасної лінгвістики. Так, наприклад, вони розуміють мовні контакти як явище індивідуальне, для У. Вайнраха – це білінгвізм у дії, до того ж переважно індивідуальний білінгвізм. Для більшості мовознавців (Б. Серебренников, Ю. Жлуктенко, О. Рот, Ю. Опельбаум, С. Семчинський та ін.), до яких приєднуємося і ми, це набагато ширше поняття, яке охоплює різноманітні мовні зв'язки, що виявляються на всіх лінгвістичних рівнях і які встановлюються за певних історико-географічних, суспільно-політичних, культурних, психологічних та інших чинників між мовами незалежно від їх генеалогічної спорідненості чи типологічної близькості.

За своїм характером, стійкістю та інтенсивністю мовні контакти поділяються на казуальні (тимчасові) та перманентні (довготривалі). Останні, у свою чергу, поділяються на зовнішні та внутрішні. За формою мовні контакти є природні, що виникають в умовах безпосереднього спілкування носіїв різних мов у процесі практичної діяльності, і штучні, що встановлюються в спеціально створених умовах (вивчення чужої мови в школі або в іншій установі) [3: 38]. Характерною рисою наших часів є масове вивчення іноземних мов і широкий розвиток освіти й культури; отже роль штучної форми мовних контактів як підготовчого етапу до встановлення природних міжмовних зв'язків у нашу епоху особливо зростає.

Українсько-німецькі мовні взаємозв'язки, які відображають багатоміжові економічні, політичні і культурні відносини між Україною і Німеччиною, розглядаються у мовознавстві вже тривалий час. Є низка праць, присвячених вивченню лексичного впливу німецької мови на українську (І. Шаровольського, Д. Шелудька, В. Скачкової, В. Акуленка, О. Горбача та ін.). Дослідники неодноразово зазначають, що найбільше німецькомовних запозичень закріпилося в науково-технічній термінології. Тому **об'єктом нашого дослідження** стала науково-технічна термінологічна лексика німецького походження.

Виклад основного матеріалу. У статті ми розглядаємо німецькі запозичення як чинник лексичної інтерференції, яка є результатом взаємодії двох мов, німецької та української. Інтенсивність та характер німецько-українських мовних контактів зумовили наявність значної кількості німецьких запозичень в українській термінології. Процес освоєння розглядається як поступове пристосування цих лексем до фонетичної, граматичної та лексико-семантичної систем української літературної мови.

Фонетичне освоєння запозичених слів – це довгий історичний процес, який полягає в асиміляції іношомовного слова до фонетичної системи мови-одержувача. Німецькі запозичення підпорядковуються

фонетичній системі української мови, підпадають під вплив її внутрішніх законів. Варто зазначити, що запозичені слова можуть не тільки зазнавати впливу фонетичної системи мови-одержувача, а й самі впливати на неї. Широке запозичення іншомовної лексики, яке не супроводжується її повним фонетичним освоєнням, веде до появи у мові нових законів розподілення звуків і навіть нових фонем. Так, наприклад, в українській мові з'явилися нова фонема – ф- та фонемі "периферійної підсистеми" [б', в', к', м', п'] [4: 46], в англійській мові – фонологічні протиставлення [f] і [v], [s] і [z], [Z] і [S], у чеській мові – [g] і [k] і т. ін.

Здебільшого запозичення зазнають, безсумнівно, впливу фонетичної системи мови-одержувача. У процесі фонетико-графічного освоєння відбувається повне або часткове пристосування німецької графіки, орфографії та вимови до української. Пристосування іншомовної вимови, зокрема німецької, до української можна пояснити дією різних чинників, які відзначаються багатьма дослідниками запозичень: поширенням певної кількості слів письмовим шляхом, дією закону аналогії на основі існування структурно подібних слів з буквальною вимовою, силою дії українських законів вимови окремих графічних знаків в окресленому звуковому середовищі або в певній позиції, а також відсутністю цілої низки іншомовних фонем та звукосполучень, які замінюються в українській мові відповідними, близькими за вимовою фонемами та звукосполученнями. Певну роль при запозиченні має орфографія. Як правило, запозичення, коли вони починають масово вживатися, мають варіанти вимови і написання. При цьому за основу одних варіантів береться звуковий образ мови-джерела, тобто імітація іншомовної вимови за допомогою звуків рідної мови, інші варіанти засновуються на прагненні читати іншомовне слово за правилами рідної орфографії. Деякі з варіантів навіть закріплюються на письмі і розходяться у значеннях, наприклад: *Farbe* – *барва, фарба, Bohrer* – *бор, бур, Meister, Postmeister* – *майстер, поштмейстер*.

Найбільше варіантів передачі звуків виявляється при запозиченні німецьких слів із звуками, не властивими сучасній українській мові. При цьому варто виділити два різновиди:

1) звуки чи звукосполучення німецької мови, що невластиві українській фонетичній системі, але можуть реалізуватися в ній;

2) звуки чи звукосполучення, які не лише суперечать фонетичній системі нашої мови, але й не можуть бути реалізовані в ній.

У першому випадку звукосполучення запозичень виступають фонетичними ознаками цих слів у фонологічній системі української мови, а у другому – фонологічна система нашої мови відтворює чужі їй звуки та звукосполучення, використовуючи свої ресурси, максимально близькі за своєю фонетичною характеристикою до німецьких звуків чи звукосполучень.

На відтворення німецьких звуків українською мовою впливає багато чинників: роль мови-посередника, різні шляхи введення запозичення – усний чи письмовий, традиції вимови та написання, які змінювалися в різні часи. Дуже важливу роль для запозичення термінів відіграє фаховий та мовний рівень білінгва, людини, яка вперше вводить відповідний термін в українську мову. Наукова термінологія, як відзначалося багатьма дослідниками, запозичується в основному письмовим шляхом через опрацювання та переклад іноземної технічної літератури. Тому вирішальне значення для форми запозиченого терміна має мовне чуття науковця. Якщо перекладає професійний перекладач, то він, як правило, добре знає мови, але погано обізнаний з відповідною наукою і може неадекватно передати зміст терміна. Якщо ж перекладає фахівець з даної галузі науки, то він здебільшого не дуже добре знає мови і, прагнучи точно передати зміст, може не врахувати закони та комбінаторні можливості звуків української мови.

Оскільки важко простежити долю окремих німецькомовних термінів з моменту їх появи в українській мові, ми можемо робити тільки припущення щодо факторів, які були визначальними для звукового оформлення цих термінів. Зазначимо, що більшість німецькомовних технічних термінів відносяться до давніх запозичень і запозичені вони були усним шляхом. Тому спостерігаємо так багато відмінностей у їх звуковому оформленні.

Якщо розглядати німецькі запозичення в українській термінології з боку їх фонетичного оформлення, то можна виділити такі три групи:

1. Запозичення, які відносно зберегли вимову етимонів та їх звукову будову, наприклад: *штемпель* – *Stempel*, *зумпф* – *Sumpf*, *шлиф* – *Schliff*, *крон* – *Kron*, *флінтглас* – *Flintglas*.

Наведені слова структурно збігаються з німецькими прототипами, вони змінилися графічно і передаються відповідними графічними знаками української мови.

2. Запозичення, що зазнали в українській мові субституції звуків без структурних змін. Дослідники виділяють такі різновиди звукової субституції:

1) звукова конвергенція – регулярна заміна двох близьких звуків одним. Наприклад, заміна довгих і коротких німецьких голосних українським середньої довжини: *лінза* – *Linse* ([i] – [i]), *візир* – *Visier* ([i] – [i:]), *шлира* – *Schliere* ([i] – [i:]), *шлиф* – *Schliff* ([i] – [i]), або заміна німецьких звуків [s] та [β] українським [c]: *блейвейс* – *Bleiweiß* ([c] – [β]), *гнейс* – *Gneis* ([c] – [s]), *месур* – *Meßuhr* ([c] – [β]), *ростверк* – *Rostwerk* ([c] – [s]);

2) звукова дивергенція – передача одного звука декількома. Наприклад, унаслідок того, що певна диференційна ознака сприймається неправильно. Так, у випадку [h – г, x] фарингальність передається за допомогою задньоязикового зімкненого або задньоязикового щілинного: *блокгауз* – *Blockhaus* ([ɛ] – [h]), *шерхебель* – *Schärfhobel* ([x] – [h]);

3) проса субституція – передача одного звука мови-джерела одним звуком мови-одержувача, наприклад: *блок* – *Block* ([o] – [o]), *грам* – *Grat* ([a] – [a]), *герд* – *Herd* ([e] – [e]), *бленда* – *Blende* ([b] – [b]), *гурт* – *Gurt* ([y] – [u]).

Можливі також випадки, коли фонема із системи із ширшим фонемним репертуаром замінюється сполученням двох фонем мови-одержувача, що ми й маємо, коли аналізуємо дифтонги чи носовий [ŋ]: *майстер* – *Meister* ([a], [j] – [a e]), *ранг* – *Rang* ([n], [ɛ] – [ŋ]).

Склад алофонів німецьких приголосних ширший, ніж українських, тож підміна алофонів так само можлива, як і фонем. Так, наприклад, аспіровані німецькі алофони [p', t', k'] субститууються українськими неаспірованими [п, т, к]: *пульт* – [pul't], *мальк* – [tal'k], *кабель* – [kabel'].

3. Запозичення, що зазнали змін у фонемному складі, а також змінили структуру, наприклад: *куля* – *Kugel*, *кельма* – *Kelle*, *футляр* – *Futterall*, *глянець* – *Glanz*.

Як бачимо, важкі з погляду української мови сполучення приголосних розбиваються за допомогою вставних голосних, спостерігаються зміни в дистрибуції, а саме метатеза, додаються українські суфікси та закінчення.

Аналіз німецькомовних лексем в українській науковій термінології показав, що на етапі освоєння у цих лексемах відбуваються фонетичні явища, характерні для української мови взагалі: 1) асиміляція; 2) дисиміляція; 3) метатеза; 4) чергування; 5) опрощення; 6) випадні або вставні голосні.

Асиміляція як фонетичне явище відноситься до комбінаторних звукових змін, зумовлених синтагматичними позиціями звука у слові. Процеси асиміляції, представлені у вигляді кінцевих результатів – звукових субституцій, можуть бути описані за такими параметрами:

1. за участю у складотворенні (асиміляція голосних і приголосних);
2. за ступенем позиційної обумовленості (контактні та дистантні асиміляції);
3. за напрямком у звуковому складі слова (прогресивна, регресивна, взаємна асиміляції);
4. за ступенем зближення (повна і часткова асиміляції);
5. за фізіолого-акустичними ознаками (асиміляція за місцем, способом творення звука, за участю творення голосу та ін.).

Вокальні контактні асиміляції нами не зафіксовані, бо вокальні зіяння взагалі не характерні українській мові.

Метатеза як вид комбінаторних звукових змін характерна периферії мовної системи (розмовній мові, просторіччям, діалектам) і тому зрозуміла її поширеність серед іншомовних слів. Причину метатези вбачають у подоланні системно невмотивованих звукосполучень. Проте випадків закріпленої на письмі метатези у німецьких запозиченнях не багато: *мольберт* – *Malbrett*; *футляр* – *Futteral*; *гальмо* – *hamal*.

Іноді спостерігається під час освоєння додавання або віднімання звуків, наприклад: *итольня* – *Stollen*; *фланець* – *Flansch*; *цегла* – *Ziegel*; *кегель* – *Kegel*; *бастр* – *Baster*. І хоча українська мова уникає збігу більше, ніж двох приголосних, віднімання голосних відбувається частіше.

Чергування голосних і приголосних при словозміні та словотворенні відбуваються зрідка у давніх німецьких запозиченнях, наприклад: *балка* – *балиці*, *фланець* – *фланцем*, *бляха* – *бляшанка*, *блок* – *блочний*. Як видно з прикладів, всі ці фонетичні явища не мають послідовного, системного характеру, і тільки деякі з низки випадків закріпилися на письмі.

Звичайно, такі зміни пов'язані з усним шляхом уведення цих термінів в українську мову. Більшість таких запозичень є давніми і повністю освоєними, зміненими відповідно до духу та розвитку української мови. Важкими для вимови залишаються запозичення з німецької мови, уведені книжним шляхом, наприклад: *рекогносцирування*, *ростверк*, *нутчфільтр*, *корнцанг* та ін. Як бачимо, вони можуть тривалий час залишатися недостатньо освоєними.

Варто зазначити такі зміни, які відбуваються у фонетичній оболонці німецьких запозичень за аналогією до українських форм слів. Наближення частин іншомовного терміна до знайомих елементів рідної мови може мати лише формальний характер, не виявляти ніякого зв'язку із значеннями між наближеними частинами, наприклад: *зензубель* – *Simshobel*; *цигубель* – *Zahnobel*; *лобзик* – *Laubsäge*; *шпренгель* – *Sprengwerk*; *фуганок* – *Fügehobel*; *стамеска* – *Stemmeisen*.

Процес пристосування німецькомовних лексем до фонетичної системи української літературної мови складний і довготривалий. Це засвідчують численні фонетико-графічні варіанти термінів німецького походження, які співіснують досить тривалий час і зафіксовані в термінологічних словниках: *кегель*, *кегель* – *Kegel*; *логер*, *люгер* – *Logger*; *смальта*, *шмальта* – *Smalte*; *рейсмус*, *рейсмас* – *Reßmaß*; *шпатель*, *шпахтель* – *Spatel*; *шрот*, *шрім* – *Schrot*.

З точки зору фонології більшість запозичень призводить до заповнення лакун у звуковій системі мови. Так, запозичення великої кількості іншомовних слів з палаталізованими губними та

задньоязиковими у позиції перед голосними заднього ряду привело до створення периферійної підсистеми фонем української літературної мови, яка функціонує тільки на базі запозиченої лексики. Тому німецькі запозичення з палаталізованими губними та задньоязиковими у зазначеній позиції на українському ґрунті не зазнають субституції, наприклад: *кюбель* – *Kübel*; *бюкси* – *Büchse*.

Проте запозичень із німецької мови з такими фонемами, порівняно із запозиченнями з інших мов, невелика кількість. Це пояснюється тим, що для німецької мови взагалі не характерні м'які приголосні.

Своєрідність кожної мови проявляється не стільки в тому, які саме фонемати є в її інвентарі, скільки в їх комбінаторних можливостях. Більшість проаналізованих німецьких запозичень в українській термінології вміщують сполуки приголосних, не характерні нашій мові, що свідчить про часткову засвоєність таких лексем. Так, у німецькомовних запозиченнях знаходимо два приголосні у кінцевих сполуках (наприклад: *кегель*, *тильд*, *штейн*, *блінт*, *горн*, *корнцанг*), сполуки, важкі для вимови -шт- (наприклад: *штиб*, *штиф*, *штихель*, *штрек*, *шток*, *штуцер*, *штепсель*, *штанга* та ін.), -тч- (наприклад: *глетчер*, *нутчфільтр*), -пф- / (наприклад: *зумпф*, *цапфа*, *демпфер*). Сполуки голосних для німецької мови не характерні, крім дифтонгів, тому у німецьких запозичених термінах на українському ґрунті зустрічаються лише поодинокі випадки зі сполученням двох або більше голосних: *пакгауз* – *Packhaus*; *граувака* – *Grauwacke*; *брандмауер* – *Brandmauer*; *реал* – *Regal*, *Real*.

Як бачимо у перших трьох випадках німецький дифтонг -au- розпався на українському ґрунті на голосні [a] та [y], а в останньому слові простежується вплив латинської мови.

Деякі лінгвісти вважають, що на підставі фонологічної форми запозичень можна побудувати історичну перспективу процесу запозичення. Вони припускають, що ранні запозичення – це найбільш перекручені слова, тоді як пізні повинні за формою стояти найближче до своїх іншомовних зразків. Проте, як зауважив Е. Хауген [5: 359], цей принцип має багато вад. Так, по-перше, необхідні ознаки відсутні у тих словах, які не вміщують важких для вимови звуків. По-друге, різниця між найбільш та найменш перекрученими словами полягає не стільки в хронології, як у ступені двомовності.

Проте варто зазначити, що у зв'язку з підвищенням культурного розвитку та освіти багатьох народів, розвитку телебачення, радіо та інших засобів масової інформації на сучасному етапі фонологічна форма нових запозичень є найбільш близькою до своїх відповідників у мові-джерелі. Особливо це стосується наукової термінології, яка тяжіє до інтернаціоналізації і прагне якнайточніше передавати зміст та форму запозичених термінів. Так, дослідження Т. Кияка [6] підтверджують гіпотезу про те, що міжнародна близькість термінів більш характерна для найновіших галузей науки й техніки (на зразок кібернетики, ядерної фізики, обчислювальної техніки, космонавтики тощо), поняття і терміни яких поширилися у багатьох країнах майже одночасно.

У фонетичному освоєнні німецькомовних наукових термінів важливу роль відіграє наголос. У німецьких кореневих і значній частині похідних слів наголошується, як правило, перший склад. Одиницею наголосу в німецькій мові є лексема, тоді як в українській мові – слово. Це означає, що німецьке складне слово зберігає потенційні наголоси всіх складових компонентів, що характеризують їх як самостійні слова. При певній кількості сполучуваних елементів виникає певна ієрархія наголосів, яка характеризує це складне слово.

В українській мові складне і просте слово підлягають однаково ступеню редукції, відносно наголошеного складу. Це означає, що слово, яке увійшло до складного слова як його компонент, може втрачати свій наголос і підпорядковуватись акцентологічній структурі нового слова. Тому у запозичених з німецької мови складних словах зберігається один основний наголос, наприклад: *вольфрам*, *кунітюк*, *планшайба*, *плангерд*, *рольганг* тощо. В однокореневих німецьких запозиченнях наголос може зберігатися на першому складі (наприклад: *форзац*, *вісмут*, *клейстер*, *абрис*, *вінкель*), а іноді може переноситися на інші склади (наприклад: *абзац*, *гантель*, *ерзац*).

Відсутність постійного словесного наголосу в українській мові виключає можливість такого простого вирішення проблеми наголосу в іноземних словах, як, наприклад, у французькій чи польській мовах, у яких більшість запозичень приймає наголос, властивий для цих мов, тобто наголос передостаннього складу у польській мові та останнього у французькій. З цієї ж причини у більшості німецьких запозичених термінів зберігається наголос, властивий їм у мові-джерелі, і специфіка якого близька до українського рухомого наголосу.

Висновки. Дослідження освоєння німецькомовних запозичень в українській термінологічній системі особливо важливе для визначення закономірностей процесу засвоєння студентами запозичених термінів, для підвищення їх мовної компетенції та вироблення практичних рекомендацій щодо роботи з термінами на практичних заняттях. Студенти повинні вміти відрізнити іншомовні слова від українських, розуміти особливості звукового та графічного оформлення запозичених термінів в українській мові. Це допоможе їм правильно використовувати німецькомовні терміни в процесі мовлення та вміло оперувати ними в професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Пауль Г. Принципы истории языка / Г. Пауль ; [пер. с нем. ; под ред. А. А. Холодовича]. – М. : Изд-во иностр. лит., 1960. – 500 с.
2. Карлинский А. Е. Основы теории взаимодействия языков / А. Е. Карлинский ; АН Каз. ССР – Ин-т языкознания. – Алма-Ата : Гылым, 1990. – 180 с.
3. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти : Проблеми інтерлінгвістики / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Вид-во Київськ. ун-ту, 1966. – 135 с.
4. Перебийніс В. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови / В. Перебийніс. – К. : Наук. думка, 1970. – 272 с.
5. Хауген Е. Процесс заимствования / Е. Хауген // Новое в лингвистике. – Москва, 1972. – Вып. VI : Языковые контакты. – С. 344–382.
6. Кияк Т. До питання про "своє" та "чуже" в українській термінології / Т. Кияк // Мовознавство. – Київ, 1994. – № 1. – С. 22–25.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Paul' G. Pryntsypy istorii yazyka [Principles of Language History] / G. Paul' ; [per. s nem. ; pod red. A. A. Kholodovicha]. – M. : Izd-vo inostr. lit., 1960. – 500 s.
2. Karlinskiy A. E. Osnovy teorii vzaimodeystviya yazykov [Fundamentals the Language Interaction Theory] / A. E. Karlinskiy ; AN Kaz. SSR – In-t yazykoznaneya. – Alma-Ata : Gylym, 1990. – 180 s.
3. Zhluktenko Yu. O. Movni kontakty : Problemy interlingvistyky [Language Contacts : Issues of Interlinguistics] / Yu. O. Zhluktenko. – K. : Vyd-vo Kyivs'k. un-tu, 1966. – 135 s.
4. Perebyynis V. Kil'kisni ta yakisni kharakterystyky systemy fonem suchasnoyi ukrayins'koyi literaturnoyi movy [Quantitative and Qualitative Characteristics of Phonemes System in the Modern Ukrainian Literary Language] / V. Perebyynis. – K. : Nauk. dumka, 1970. – 272 s.
5. Khauhen E. Protsess zaimstvovaniya [Borrowing Process] / E. Khauhen // Novoe v lingvistike [New in Linguistics]. – Moskva, 1972. – Vyp. VI : Yazykovye kontakty – S. 344–382.
6. Kyyak T. Do pytannya pro "svoye" ta "chuzhe" v ukrayins'kiy terminologiyi [On the "Own" and "Alien" in the Ukrainian Terminology] / T. Kyyak // Movoznavstvo [Linguistics] – Kyiv, 1994. – № 1. – S. 22–25

Матеріал надійшов до редакції 26.02. 2014 р.

Лисенко Е. А. Фонетическое усвоение студентами немецкоязычных заимствований в украинской терминологии.

Статья посвящена вопросу фонетического усвоения студентами иностранных слов в украинской терминологии. Автор рассматривает заимствования как фактор лексической интерференции, которая является результатом взаимодействия украинского и немецкого языков. Исследованы основные процессы фонетического освоения немецкоязычных заимствованных терминов. Выявлено, что большинство из них являются частично усвоенными и содержат значительное количество несвойственных нашему языку звукосочетаний.

Ключевые слова: немецкоязычные заимствования, фонетическое усвоение, лексическая интерференция, билингвизм, языковые контакты, украинская научная терминология.

Lysenko O. A. Phonetic Assimilation of German Borrowings in the Ukrainian Terminology by Students.

The article deals with the question of the students' phonetic mastering of foreign words in the Ukrainian terminology. The author considers borrowings as a factor of the lexical interference that results from the interaction of Ukrainian and German languages. The basic processes of the phonetic development of German borrowing terms are investigated. We found that most of them are partially assimilated and do not contain a significant amount of sound combinations inherent to our language. It is noted that the reproduction of sounds is influenced by many factors: the role of an intermediary language, traditions of the pronunciation and spelling are varied at different times. Very important roles in terms of borrowing play the professional and bilingual language level, the person who firstly introduces the corresponding term in the Ukrainian language. It is concluded that in the study of the German borrowings development in the Ukrainian terminological system is especially important to determine the patterns of the digestion process of borrowed terms to improve the students' language competence.

Keywords: German borrowings, phonetic mastering, lexical interference, bilingualism, language contacts, Ukrainian scientific terminology.